

Bogár László: A demokrácia csapdája

2016 július 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Mert a politika, állításával ellentétben, nem a »valóságot« mutatja be számunkra, hanem egy valóságról szóló történetet.

Churchill híres ironikus mondása szerint a demokrácia a lehet? legrosszabb politikai berendezkedés, kivéve az összes többi. Bár az elmúlt évtizedek során ez a „bon mot” azt volt hivatott bizonyítani, hogy a demokrácia természetesen az emberiség történetének legjobb berendezkedési módja, „a létez? világok legjobbika”, de az ebben való hit mintha mostanában meginogni látszana.

A Brexit kapcsán keletkező elemzések egy része így érthető módon a nyugatias modernitás egész politikátörténetét igyekszik áttekinteni, hisz a brit kilépés egyre nyilvánvalóbb módon felszíni jelenség csupán, és a feladat éppen a „fecseg? felszín” alatti hallgatag mélység feltárása volna. A politikai elméletek története azt látszik bizonyítani, hogy a demokrácia alapvető filozófiai ellentmondása a kezdetektől fogva nyilvánvaló volt minden erről gondolkodó számára. Ennek lényegét talán úgy lehetne összefoglalni, hogy egy társadalmi tény és annak igazsága teljesen független attól, hogy ezt egy adott emberi közösség tagjainak hány százaléka tartja igazságnak. Horribile dictu, az igazság köszöni szépen, akkor is jól megvan, ha egy „free and fair” választáson mindössze nulla százalékot kap az ezt képviselő politikai álláspont.

Az igazság és többség kapcsolata tehát korántsem olyan nyilvánvaló, mint ahogy azt gondolnunk illik. Nem feltétlenül kell teljes mértékben osztanunk Hamvas Béla alábbi, demokráciával kapcsolatos sommás véleményét, de elgondolkodni azért talán érdemes lehet. „A többségi véleménynek az igazsághoz semmi köze, de a korrupció közösségben az az igazság funkcióját végzi. A helyzetet bonyolítja, hogy a többség – a világ minél korruptabb, annál kevésbé tényleges – csupán politikai többség, részben félrevezetett, részben becsapott, részben terrorizált és egyéb politikai trükkkel létrehozott, a valódi többség ellenére koholt statisztikai blöffötöbbség, vagyis demokrácia.”

Ha valóban?szintén gondoljuk végig a nyugati demokráciák elmúlt évszázadának történetét, akkor a „demokratikus” döntések mögött felsejlik egy olyan „láthatatlan szuperstruktúra”, amelynek alapvető befolyása van a demokratikus döntési procedúrában részt vevők döntését meghatározó értelmezési keretekre, és az erre épülő elbeszélési módokra.

Márpedig azok a társadalmi, gazdasági, kulturális kérdések, amelyekkel kapcsolatban a választópolgárnak döntenie kellene, reménytelenül komplexek ahhoz, hogy akár csak halvány esélyünk legyen az ehhez szükséges kompetencia megszerzésére. Az esetek nagy részében valójában csak arra nyílik lehetőségszánk, hogy eldöntsük, melyik politikai alakzat „történetét” fogadjuk el adekvátként önmagunk számára. Mert a politika, állításával ellentétben, nem a „valóságot” mutatja be számunkra, hanem egy valóságról szóló történetet. Amely történet igazságtartalmát az esetek nagy részében nincs lehetőségszánk ellenőrizni.

A demokrácia berendezkedési módjának nagyszerűsége mellett érvelők gyakran hivatkoznak olyasféle kísérletekre, mint amilyen az alábbi is. Egy nagy, ötliteres befőttesüvegbe nagyjából négyezer kis színes üveggolyó fér el. Ha megmutatjuk, mondjuk ezer embernek, azt kérve, hogy nézzenek rá, és három másodpercen belül mondják meg, hogy szerintük hány golyó van az üvegben, négyszáztól negyvenezerig szinte minden szám elhangzik. Az emberek döntő többsége nagyon távol van a helyes ítélettől. Az is tény viszont, hogy ekkora számú megkérdezett esetében, ha a becslések átlagát nézzük, akkor ez viszont már nagyon közel lesz a valóságos számhoz. Mindenki vaskos tévedésben van az esetek döntő többségében, ám maga a „közösség-lény”, a közösség kollektív „esze” megdöbben pontos. Csakhogy a dolog lényege éppen az, hogy itt egy nagyon egyszerű, elemi szintű összefüggést kell helyesen megítélni, ám a társadalmi-gazdasági kérdések döntő többsége ennél összehasonlíthatatlanul bonyolultabb és komplexebb.

Az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépéséről szóló népszavazás pedig éppen egy ilyen nagyon is komplex kérdésről szólt, ahol a döntésben részt vevők abszolút többsége esetében kizárható az, hogy teljes kompetenciával rendelkezhetett volna. Különböző politikai pártok egymással elemi szinten is teljesen szembe ment történeteit hallgatta meg, és az ehhez fűződő indulatait, s érzelmei alapján hozta meg döntését. Érdemes ebből a szempontból felidézni Joseph Klapper szelektív észlelés elméletét, amelyben a szelekció három szintjét különböztette meg.

A szelektív válogatás azt jelenti, hogy az emberek eleve nem követik figyelemmel azokat az újságokat és műsorokat, amelyekről tudják, hogy a saját véleményükkel szembeálló véleményeket fogalmaznak meg. A szelektív észlelés azt jelenti, hogy – ha bele is szaladnak a saját véleményüknek ellentmondó üzenetekbe – azokat

elengedik a fülük mellett. A szelektív emlékezés azt jelenti, hogyha véletlenül bele is szaladnak a saját véleményüknek ellentmondó üzenetekbe, s azt meg is jegyzik, akkor is hamarosan elfelejtik őket.

Klapper ezt a kognitív disszonancia-redukció-elmélete nyomán azzal magyarázta, hogy az ember kerüli a disszonáns helyzeteket, azaz igyekszik megszabadulni mindazoktól az információktól és véleményektől, amelyek saját, gondosan felépített világgképének újragondolására készítenék, mert világgképének újragondolása túlságosan sok kognitív energiáját kötné le. A „demokratikus” döntések során tehát nem a valóságos valóság, hanem a politikai alakzatok által felépített hamis valóságok „történeteire” mond igent vagy nemet az indulatos választó, ahogy most is tette.

Bogár László – www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló